

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

-

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

-

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

-

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

44 § Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset

Kohtaan 7) esitämme lisäystä: "...arvokas, ennallistamiskelpoinen tai sijainniltaan ekologisessa verkostossa niin tärkeä, että..."

45 § Kansallispuisto

Esitämme kansallispuiston vähimmäispinta-alan säilyttämistä nykyisessä koossa (1000 hehtaaria). Muutos 3000 hehtaariksi merkitsisi tällä hetkellä estettä suojelun edistämiseksi luonnonsuojelun puutealueilla eteläisessä Suomessa.

Maakunnalliset perustelut: Ymmärrämme kansallispuistoihin kohdistuvan kulutuksen olevan niiden luontoarvoja uhkaava ongelma. Luonnonsuojelulaki kuitenkin mahdollistaa liikkumisen rajoittamisen herkillä alueilla alueen perustamispäätöksellä tai muulla järjestyssääntöön otettavalla määräyksellä (57 §). Erityisesti luonnonsuojelun puutealueilla, joista toiminta-alueemme Etelä-Karjala on konkreettinen esimerkki, on keskimääräistä suurempi tarve saada aikaan uusia suojelualueita. Luonnonsuojelun aukko paikat eteläisessä Suomessa heikentävät luonnon monimuotoisuutta laajemmasta maantieteellisessä mittakaavassa katkaisten lajien kannalta välttämättömiä ekologisia yhteyksiä.

7 luku Luontotyyppien suojelu

66 § Uhanalaisen luontotyypin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa myöntäessä

Soveltamisalaan tulee lisätä myös ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja metsänkäyttöilmoitukset sekä MRL:n katu- ja puistosuunnitelmat, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

67 § Suojeltujen luontotyyppien luetteloa pitää täydentää myös metsälain puolella ainakin varpukorvilla ja korpirämeillä.

8 luku Eliölajien suojelu

76 § Uhanalaisten lajien huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyttäessä: Soveltamisalaan tulee lisätä myös ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja metsänkäyttöilmoitukset sekä MRL:n katu- ja puistosuunnitelmat, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

LSL on esitetyllä tavalla nyt kesähakkuita koskevan EU-tuomioistuimen tuomion 4.3.2021 mukainen, mutta tuomion toimeenpano vaatii toimia myös metsälain puolella (rajoitusajat ja alueet).

9 luku Vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

98 § Hyvittävät toimenpiteet

Hyvittämisen kriteereissä olisi vaatimuksena oltava, että uhanalaiseen luontotyyppiin tai lajin elinympäristöön kohdistuva heikennys on hyvitetty saman lajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvien toimenpiteiden siten, että heikennyksestä huolimatta suojelutaso paranee. Tavoitteena tulisi siis olla nettoposiitivisuus hyvityksen jälkeen.

Lisäksi olisi vielä nostettava esiin kuntien ja valtion maihin liittyvään epämääräisyyteen 11 luvun perusteluissa. Tämä voi vaarantaa lisäisyysperiaatteen toteutumista. Kaavojen SL, /s ja luo-alueita sekä Metsäpalvelun luontopalvelujen maita ei tule käyttää kompensointiin.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

112 § Valtion korvausvelvollisuus

Maanomistajalle luonnonsuojelutoimenpiteistä maksettava täyden korvauksen periaate on perustuslain ympäristöperusoikeuden vastainen. Jokaisen vastuu luonnosta ja monimuotoisuudesta on turvattu perustuslaissa, ja vastuu on voimistunut perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ja oikeuskäytännössä yleisesti. Luonnon monimuotoisuuden haasteet ovat olleet maanomistajien tiedossa jo vuosikymmenien, joten maanomistajilla ei ole myös luottamuksensuojaan rinnastettavaa oikeutta vaatia täyttä korvausta luonnonsuojelutoimenpiteistä. Perusoikeudet toteutuisivat paremmin, jos maanomistajalle ei korvattaisi täydenkorvauksen periaatteen mukaan vahinkoja tai realistisemmin luonnonsuojeluun käytettäviä määrärahoja tulisi lisätä merkittävästi niin, että ns. luonnon monimuotoisuusveron kautta jokaisen vastuu luonnosta toteutuisi välillisesti ja oikeudenmukaisesti.

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

-

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

7. Laki metsälain muuttamisesta

Pidämme erittäin tärkeänä metsälain avaamista niin, että se on linjassa luonnonsuojelulain kanssa luonnon monimuotoisuuden lisäämisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitteissa. Olennaista olisi avata metsälaki, koska metsissä ovat suurimmat luontokatomme ongelmat.

Lisäksi Metsäkeskuksen tulkintasuositukset ovat vuodesta 2004 lähtien vaikuttaneet metsälakikohteiden tulkintaan ja rajauksiin. Joissain kohdissa tulkintasuositukset asettavat metsälakikohteille tiukempia vaatimuksia kuin mitä laista suoraan seuraa. Nämä supistukset, jotka ovat kolmannes Metso-ohjelman laajuudesta, tulee peruuttaa. Metsälain 10 §:n kohteiden pienialaisuuden ja selvärajaisuuden vaatimukset on poistettava.

Kesähakkuita koskevan Euroopan tuomioistuimen tuomion 4.3.2021 toimeenpano vaatii toimeenpanotoimia metsälain puolella (rajoitusalueet ja -ajat).

Metsälakiin tulee lisätä kansalaisten ja ympäristöjärjestöjen osallistuminen ja muutoksenhaku.

Metsälain 10 §:ään tulee lisätä ainakin

f) varpukorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen kuusivaltainen puusto sekä vaihtelevan varpukasvillisuuden vallitsevuus; sekä

g) korpirämeet, joiden ominaispiirteenä on erirakenteinen yleensä mäntyvaltainen puusto sekä metsä- ja suovarpujen vallitsevuus

12. Laki vesilain muuttamisesta

Vesilain luontotyyppien "luonnontilaisen kaltaisuuden" soveltamisalaa ei tule esitetyllä tavalla supistaa.

2011 vesilaissa vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Lain perusteluissa luonnontilan käsite avataan monisanaisesti. Sen mukaan luonnontilaisuuden käsite vesilaissa vastaisi pitkälti sitä, mitä metsälain 10 §:ssä tarkoitetaan luonnontilan kaltaisella tilalla, jossa biologisen monimuotoisuuden kannalta olennaiset ominaispiirteet ovat säilyneet aikaisemmasta ihmisen toiminnasta huolimatta ja luonnontila on myös saattanut palautua muutosten jälkeen luonnollisen kehityksen tai ennallistamistoimenpiteiden seurauksena. Vesilain luonnontilan käsitettä on siis tulkittu tuolla tavoin laajasti tähän asti. Eli on sovellettu jonkinlaista luonnontilan kaltaisuutta.

Nyt uudistetun 2:11 pykälän perustelujen mukaan luontotyyppisuojelelun lähtökohtana on kohteen luonnontilaisuus, mutta vain puron osalta todetaan, että erottelua luonnontilaisen tai

luonnontilaisen välillä on huomattavan vaikea tehdä eikä luonnontilaisen kaltaisten purojen luontoarvot paljon poikkea luonnontilaisista puroista.

Pykälässä siis säädettäisiin uusien vesiluontotyyppien kuten purojen osalta perustelujen mukaan soveltamisalan laajennuksesta eli pykälän piiriin kuuluvat luonnontilaisten kohteiden lisäksi luonnontilaisen kaltaiset kohteet.

Sulkeeko luonnonsuojelulain muutos mahdollisuuden ymmärtää luonnon tilaa laajasti mm. norojen ja lähteiden osalta. Siinä tapauksessa uudistus heikentää varsinkin norojen ja lähteiden suojelun tilaa nykyisestä. Alueellamme kuten eteläisessä Suomessa yleisesti intensiivinen maankäyttö on vaikuttanut pienvesiin voimakkaasti ja niiden suojelun ja ennallistamisen mahdollisuudet vaativat laajaa tulkintaa.

SYKE:n Pienvesioppaassa (raportteja 36/2019), todetaan, että luonnontilaisuus-käsitteen tulkinta ulottuu luonnontilaisen kaltaisiin kohteisiin tai kohteisiin, joiden ominaispiirteet ovat voineet jossain määrin ihmistoiminnan vuoksi muuttua. Todetaan myös, että vesilaki suojelee luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia, luonnollisesti syntyneitä vesimuodostelmia.

13. Laki kaivoslain muuttamisesta Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Kaikki luonnonsuojelualueet (vanhat ja uudet, valtion ja yksityiset) ja muutkin kuin LSL:lla suojellut Natura 2000 -alueet tulee merkitä 7 §:ään malminetsinnältä kielletyiksi alueiksi.

Malminetsintäkiellon tulee olla voimassa heti myös kaikilla vanhoilla suojelualueilla (myös vanhat ja yksityiset) ja Natura 2000 -alueilla.

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

-

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

-

Ekologisen kompensaaion eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

-

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

-

Saarinen Kimmo
Suomen Luonnonsuojeluliitto Etelä-karjala ry